

Møte 3- 2010 Referat

Tid: Tirsdag 1.juni 2010 kl.0900-1700

Sted: Regjeringskvartalet, Y-blokka, møterom Y 1000

Innkalt: Jan Fagerberg (utvalgsleder), Gry Alsos, Marianne Andreassen (fra sak 17-10), Ådne Cappelen, Inge Jan Henjesand, Curt Rice (tom sak 18-10), Agnar Sandmo, Randi Søgne.

Sekretariat: Geir Arnulf (sekretariatsleder), Elin Stokkan, Øystein Jørgensen, Marko Soldic, Barbra Noodt (referent).

Forfall: Astrid Lægreid.

Dagsorden:

Sak 13-10	Godkjenning av innkalling og referat møte 2-2010, 7.4.10
	Følgende sak ble satt opp under sak 23-10 Eventuelt: Utvalgets eksterne dialog.
	<i>Vedtak:</i>
	Referatet ble godkjent uten anmerkninger og legges ut på utvalgets hjemmeside.
	.
Sak 14-10	Oppsummering av dialogmøtet
	Jan Fagerberg oppsummerte dialogmøtet. Utvalgsleder anså dialogmøtet som vellykket og mente at det hadde utvidet perspektivet og reist viktige tilleggstema.
	Utvalget diskuterte innspill fra dialogmøtet. Følgende tema kan/bør følges opp:
	<ul style="list-style-type: none">- Fokus på samfunnseffekter (må avgrenses).- Behov for mer og bedre statistikk.- Slå hull på fastslåtte sannheter ved bruk av statistikk og empiri.- Fondet for forskning og nyskaping.- Praktisering av sektorprinsippet. F. eks: Krav til departementene om i større grad å stimulere fri og uavhengig forskning.- Styring og ledelse på ulike nivåer, inkl. insentiver og måloppnåelse for systemet.- Forskningsbasert undervisning og studenten som ressurs i forskning.- Fremtidsrettet perspektiv: Hvor bør vi være om 10-20 år?- Samspill mellom sektorene.- Rammebetingelser og hva institusjonene selv kan gjøre.

Godkjent 30.8.2010

	<ul style="list-style-type: none">- Kobling til innovasjon.- Den langsiktige balansen i forskningssystemet, for eksempel aldersstrukturen ('forgubbing' på lavere nivå, lang tid før forskerne kommer inn i stillinger og får ansvar).- Incentiver i forhold til institusjoner og individer - positive og uønskede virkninger.- Definisjon av fri forskning. <p>Utvalget vil vurdere innspillene og eventuelt kommentere disse i utredningen, samtidig som det må velge å forfølge noen utvalgte temaer.</p>
	<p>Vedtak:</p> <p>Det lages et referat fra dialogmøtet som oppsummerer de viktigste temaene. Utvalget vil i det videre arbeidet (bl.a. på neste møte i forbindelse med diskusjon av disposisjon for utredningen) ta stilling til hvilke problemstillinger som skal forfølges og hvordan utvalget skal synliggjøre/begrunne innspill som ikke forfølges.</p>
Sak 15-10¹	Presentasjon: Forskning i UH-sektoren
	<p>Curt Rice viste til utsendt sakspapir. Det kan skilles mellom rammebetingelser og hva institusjonene selv kan gjøre. Institusjonene kan gjøre mye innen kultur, ledelse, 'accountability' og gjennom å bidra til et prestasjonsfremmende arbeidsmiljø. Han trakk fram fem hovedpunkter som utvalget bør se nærmere på:</p> <p>Rammer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hvordan bevilges forskningsmidlene gjennom ulike kanaler og hva kommer ut av dette? Ville for eksempel kanalisering av norsk EU-kontingent til Forskningsrådet (istedenfor EU) gi mer penger til norsk forskning og større effekter? <p>Internasjonalisering og mobilitet:</p> <ul style="list-style-type: none">- Er det en sammenheng mellom kvalitet og mobilitet? Hvis ja, har vi et system som oppfordrer til mobilitet?- Kan vi motivere norske forskere i utlandet til å komme hjem? <p>Ledelse:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ressursene kan utnyttes på en bedre måte dersom man utvikler god ledelse på de ulike nivåene. Mange i sektoren har ingen moderne oppfatning av hva ledelse er. En rådende oppfatning er at ledelse er i strid med akademisk frihet.- Hva er vitenskapelig ledelse? Hvilke systemer kan bidra til å understøtte ledelse? Forskningsrådet gjennomfører nå et

	<p>prosjekt om ledelse i SFFene som kan gi nyttig informasjon.</p> <ul style="list-style-type: none">- Et mulig insentiv for ledelse er å tildele stipendiater etter gjennomstrømning pr fakultet (inkl. eksternt finansierte stipendiater).- UiT har brukt halvparten av sine strategiske midler til omfordeling for å innvilge post doc med høy score (> 6) i Forskningsrådet. Ordningen ble annonsert før søknadsfristen i Forskningsrådet. Universitetet sparer egen søknadsbehandling og reduserer gode søkeres frustrasjon.- UiT har tidligere tildelt forskningstermin til alle professorer og førsteamanuenser hvert 5. år. En undersøkelse har vist at 20 % av de fast ansatte hadde produsert 0 Frida-poeng i løpet av de siste 4 år. 70 % hadde 3 poeng eller mindre. 11 % har 7 poeng eller mer. Tallene vil bli publisert i UiTs årsmelding. UiT vil framover knytte krav til produksjon ved tildeling av forskningstermin. <p>Forskerutdanning:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hvilken effekt har forskerskoler på et forskningsmiljø? Mange studenter krever mye ressurser. Hvis forskerskoler gir god forskerutdanning, så bør kanskje all forskerutdanning foregå i forskerskoler? <p>Forskningsbasert utdanning.</p> <ul style="list-style-type: none">- Er dette et kjennetegn ved et godt forskningssystem? Det gjennomføres nå er prosjekt i regi av UHR som ser på forskningsbasert utdanning på bachelor-nivå. Kjøp av de beste forskerne ut av undervisningsplikten er et dårlig tiltak. Hva skal forskere undervise i? <p>Følgende punkter ble trukket frem i diskusjonen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tid som ressurs – rett og plikt.- Spesialiserte undervisningsstillinger er ingen god ide.- Skal den akademiske driften i UH-sektoren styres?- Hva slags forsknings- og undervisningsinstitusjoner trenger samfunnet?- Hva virker som insentiv for forskere? Driftsmidler? Synliggjøring av innsats og resultater? Bør veksten i bevilgninger til UH øremerkes til insentiver? Bør insentivene gi penger til de forskerne som lykkes eller til de som nesten lykkes (EU)? Lik lønn eller individuell lønnsfastsettelse (jf Oxford)?- Hvordan skape produktive miljøer? Hvilken effekt kan forskerskoler ha på miljøene?- Manglende styringsinformasjon kan være en utfordring for ledelse. Utvalget bør gjennomføre en kartlegging. For eksempel
--	---

	<p>produktivitet blant fast vitenskapelig ansatte, jf UiT-eksempelet.</p> <ul style="list-style-type: none">- Videreføring av satsinger bør planlegges tidlig, for eksempel SFFer.
	<p>Vedtak: Sentrale problemstillinger som er utpekt i løpet av diskusjonen følges opp i utvalgets videre arbeid.</p> <p>Sekretariatet bes utrede/kartlegge:</p> <ul style="list-style-type: none">- Situasjonen når det gjelder driftsmidler til forskere og forskergrupper.- Resultatbasert finansiering: på hvilken måte videreføres .insentivene fra RBO-komponenten internt ved institusjonene?- Hvordan produksjonen fordeler seg blant fast vitenskapelig ansatte (jf UiT-kartlegging).
Sak 16-10	Presentasjon: Forskning i helseforetakene
	<p>Barbra Noodt ga en presentasjon av forskningen i helseforetakene med fokus på hvorvidt det er samsvar mellom innsats, produksjon og samfunnseffekter og om helseforetakene er en velfungerende del av forskningssystemet (, jf eventuelt vedlegg – saksnotat eller presentasjon). Følgende utfordringer for forskningen i helseforetakene ble trukket frem:</p> <ul style="list-style-type: none">- Forskningsledelse på alle nivåer, god organisering og ressursutnyttelse.- Internasjonalisering/ utnyttelse av EU-midler.- Rekruttering av helsepersonell til forskning.- Tverrfaglighet, translasjonsforskning og anvendelse. <p>Følgende punkter ble trukket frem i diskusjonen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Finansieringssystemet bruker indikatorene for forskningsaktivitet: hva med effekter på helsetjenestene (samfunnseffekter)?- Fordelingen av midler gjennom de regionale helseforetakene fungerer som regionale forskningsråd innen medisin – i hvilken grad ivaretas habilitet og kvalitet?- Bør forskningsmidlene i helseforetakene også åpnes for ansatte ved universiteter og høyskoler slik det er gjort i Midt-Norge?- Har veksten i forskningen ved helseforetakene gått på bekostning av grunnforskningen?- Adressering for forskere med tilknytning til både sykehus og universitet har vært utfordrende.- Er det hensiktsmessig at alle sykehus, også de minste, skal drive forskning?- Er det paralleller mellom forskningsbasert undervisning,

	pasientbehandling og innovasjon?
	<i>Vedtak:</i> Sentrale problemstillinger som er utpekt i løpet av diskusjonen følges opp i utvalgets videre arbeid. Sekretariatet bes utrede/kartlegge om det finnes egnede indikatorer for samfunnseffekter av forskningen.
Sak 17-10	Presentasjon: Forskning i instituttsektoren
	<p>Gry Alsos ga en presentasjon av forskning i instituttsektoren (, jf evt vedlegg – notat eller presentasjon). Instituttene er rene forskningsinstitusjoner, som skal levere god og relevant forskningsbasert kunnskap til brukere i samfunns- og næringsliv. Sektoren skårer godt på en del indikatorer, men det er store variasjoner mellom ulike (grupper av) institutter. Hun trakk fram bl.a. følgende aktuelle spørsmål:</p> <ul style="list-style-type: none">- Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon internt i sektoren og i forhold til UoH-sektoren.- Strategisk rolle ift rekruttering.- Langsiktig kompetanseoppbygging.- Brukerfinansiering.- Internasjonal finansiering.- Likeverdige konkurransevilkår.- I hvilke grad gjør instituttene kloke strategiske valg, gitt rammevilkår? <p>I diskusjonen ble følgende punkter berørt:</p> <ul style="list-style-type: none">- Er sammenslåinger mellom institutter og UH-institusjoner hensiktsmessige? Hva vil skje med instituttene som har en mer markedsorientert kultur om den tas inn i UH?- Bør undervisningsplikten også berøre instituttene? Dette er tilfellet i Danmark.- Er det behov for en helhetlig politikk for instituttsektoren? Hvordan skal rollefordelingen være? Forskningsrådet holder på å utvikle en strategi for instituttene i samarbeid med Forskningsinstituttene fellesarena.- Har departementene god nok bestiller- og brukerkompetanse? Dårlige oppdrag gir ofte dårlig resultat. Evalueringer og utredninger kunne i større grad vært forskning.- Er større grad av forskermobilitet mellom sektorene ønskelig, for eksempel når det gjelder undervisningsoppgaver?- Markedsdynamikken er bestemmende for mange institutter – burde utvalget heller se nærmere på statlige institutter?

	<ul style="list-style-type: none">- Konkurransvilkårene i sektoren er ulike. Bør det stilles (sterkere) krav om uavhengighet fra forvaltningen og om konkurranse?- Fremmer det nye finansieringssystemet i tilstrekkelig grad omstilling og fornyelse? Burde man etablere en 'opprykk- og nedrykksordning' mellom institutter som har/ikke har basisbevilgning?
	<p>Vedtak: Sentrale problemstillinger som er utpekt i løpet av diskusjonen følges opp i utvalgets videre arbeid.</p> <p>Sekretariatet bes utrede/kartlegge hvordan produksjonen fordeler seg blant forskere ved utvalgte institutter (jf sak 15-10).</p>
Sak 18-10	Presentasjon: Offentlig finansiert forskning i næringslivet
	<p>Ådne Cappelen ga en presentasjon som reflekterte over næringslivets plass i et velfungerende forskningssystem og over hvordan ulike offentlige virkemidler påvirker næringslivets FoU-innsats(, jf evt vedlagt presentasjon/notat). Han understreket at næringslivets FoU-innsats har et annet formål – å tjene penger – enn FoU i de andre sektorene. Det har vært en sterk vekst i næringslivets forskning. Norsk næringsliv forsker tilsynelatende mindre enn i andre land, men bildet blir et annet om det korrigeres for næringsstruktur. Han trakk bl.a. fram følgende problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hvordan måler vi at FoU i bedriftene er vellykket?- Hvordan måler vi om offentlige virkemidler er vellykket?- Er offentlige virkemidler velbegrunnet ift nivå og innretning? <p>I diskusjonen ble følgende punkter berørt:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hvilken betydning har kommersialiseringsapparatet (Forny og TTOene) for samarbeidet mellom UoH-sektoren og næringslivet? Evalueringen av Forny kan tjene som et grunnlag.- Hva med andre og kanskje viktigere former for samarbeid mellom UoH og næringsliv? Bruke CiS-data?- Bør vi se på virkemiddelapparatet (NFR,IN,SIVA)? Her foreligger det/vil det komme evalueringer av de to sistnevnte.- Undersøkelser som viser addisjonalitet ved ulike offentlige virkemidler (jf presentasjon) bør gi et grunnlag for å vurdere hva det offentlige bør støtte. Bør krav til addisjonalitet også stilles når det gjelder forskningsrådsmidler til UoH-sektoren?- Hvordan kan det offentlige få tilgang til næringslivets kompetanse? Offentlige innkjøp, men tar staten nok risiko?- Er det god nok absorpsjonskapasitet i næringslivet – personer som har gjennomgått forskningsbasert undervisning?

	<p><i>Vedtak:</i> Sentrale problemstillinger som er utpekt i løpet av diskusjonen følges opp i utvalgets videre arbeid.</p> <p>Sekretariatet bes utrede forskningssystemets betydning for næringslivet: interaksjonsmønstre med utgangspunkt i CIS-data.</p> <p>Relevante evalueringer blir gjort tilgjengelige for utvalget.</p>
Sak 19-10	Disposisjon for utredningen
	<p>Det var forberedt et notat med alternative forslag til disposisjon. Utvalget var bedt om å drøfte prinsipper for organisering av disposisjonen og så langt mulig bidra til å konkretisere.</p> <p>Utvalgets leder foreslo en problembasert disposisjon som tar utgangspunkt i prinsipper for et velfungerende forskningssystem med følgende temaer/kapitler (tilfeldig rekkefølge):</p> <ul style="list-style-type: none">- Produktivitet og kvalitet.- Internasjonalisering.- Åpenhet og konkurranse.- Mangfold.- Rekruttering.- Fornyelse.- Effekter på samfunns- og næringsliv. <p>Utvalget sluttet seg til en problembasert tilnærming. Andre momenter som kom fram i diskusjonen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Problemer i dag, men også i et fremtidsperspektiv (hva skjer ved et 'as is'-alternativ?).- Tiltakspunkter og konsekvenser bør bygges inn – følge problembeskrivelse og analyse – kapittel for kapittel.- Kort eller lang utredning?- Er det behov for å beskrive offentlig finansiering i eget kapittel eller kan det bygges inn?- Vil en problembasert tilnærming medføre (mange) gjentakelser?- Ledelse, rollefordeling, fri forskning vs programforskning og forskningsbasert undervisning er mulige tilleggstemaer.
	<p><i>Vedtak:</i> Sekretariatet utarbeider et nytt forslag til disposisjon basert på diskusjonen. Utkastet sendes utvalget for innspill og behandles (i ytterligere revidert form) på utvalgets neste møte.</p>
Sak 20-10	Dagsorden for de kommende utvalgsmøtene

	<p>Det var forberedt et notat med forslag til tidsrammer og innhold for de tre kommende utvalgsmøtene og for studieturen.</p> <p>Med bakgrunn i diskusjonen legges det opp til at utvalgets neste møte i Trondheim 30. august kl 10-17 får følgende tentative ramme:</p> <p>Utvalgsmøte 4: kl.10-15:</p> <ul style="list-style-type: none">- Disposisjon- Problemnotat om Forskningsrådet- Problemnotat om måling, kvalitet og effekter <p>Dialog m/ NTNU-ledelsen og andre relevante aktører i Trondheim kl 15-17.</p> <p>Dagsorden for møte 5 og 6 fastsettes senere. Internasjonalisering er et aktuelt tema for møte 5. Dialogdelen av Tromsø-møtet bør ha omtrent samme rammer som i Trondheim og bør ta hensyn til at utvalget da har kommet lenger i sitt arbeid (kanskje teste ut forslag og analyser, eventuelt belyse problemstillinger hvor miljøene i Tromsø har originalt materiale).</p>
	<p><i>Vedtak:</i> Møteplanen revideres i tråd med utvalgets innspill.</p>
Sak 21-10	Orientering: Bestilling av utredning
	<p>Det er utlyst et oppdrag om en utredning som gir en internasjonal sammenligning av forskningssystemet i ulike land (frist 3. juni).</p>
	<p><i>Vedtak:</i> Anskaffelsen håndteres og avgjøres av utvalgsleder i samarbeid med sekretariatet.</p>
Sak 22-10	Orientering: Litteraturliste
	<p>Sekretariatet har laget en oversikt over relevante bakgrunnsdokumenter som i den grad det er mulig vil bli lagt på nett fortløpende med et par setninger som introduksjon. På forespørsel fra utvalgsmedlemmer kan dokumenter sendes ut elektronisk eller på papir.</p>
Sak 23-10	Eventuelt
	<p>Utvalgets eksterne dialog: Det ble kort drøftet hvor aktivt utvalget framover skal legge opp til eksterne dialoger. Utvalget vil fortsatt ta mot innspill (jf nettside) og kan</p>

Fagerbergutvalget

Postboks 8119 Dep, 0032 OSLO

fagerbergutvalget@kd.dep.no

Sekretariatsleder Geir Arnulf, tel: 22247926

	<p>ha dialog om utvalgte tema med kvalifiserte enkeltpersoner. Utvalgets dialogmøter i Trondheim og Tromsø er eksempler på dette.</p>
--	---

	<p>Det ble i tillegg drøftet om sakspapirene til sakene 15-18 bør legges ut på nett. I utgangspunktet er notatene utarbeidet for intern diskusjon i utvalget. Notatene kan legges ut dersom forfatterne ønsker det.</p>
--	---